

seu Arxiu i als seus arxivers que al llarg dels anys han vetllat per aquest ric i important patrimoni documental.

JORDI TORNER I PLANELL

AGUSTÍ ALTISENT, *Diplomatari de Santa Maria de Poblet*. Volum I, *Anys 960-1177*. —Abadia de Poblet i Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. —Col·lecció Fonts i Estudis, núm. 2. —Barcelona, 1993. —539 pàgs. amb 8 il. b/n (29,5 x 21,5 cm.).

Cal celebrar la publicació d'aquest primer volum de la monumental obra coordinada i impulsada pel pare Agustí Altisent, monjo de Poblet, doctor en Història per la Universitat de Barcelona i Acadèmic de Bones Lletres.

Aquest magnífic llibre ha estat editat pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i l'Abadia de Poblet. Hi ha un doble pròleg del conseller Joan Guitart i l'abat Maur Esteve. Segueix una introducció del pare Agustí Altisent que ens explica les vicissituds d'aquest llibre fins a veure la llum i fa un reconeixement de totes les persones que en una etapa o altre hi han col·laborat; també exposa els criteris seguits en la present edició que tanca amb un apartat bibliogràfic. Ens hagués agradat una introducció major que abastés aspectes de la trajectòria arxivística dels fons documentals i de la trajectòria històrica del monestir, una trajectòria molt «accidentada» (exclaustracions de 1822 i la definitiva de 1835, les actuacions per salvar el patrimoni del patrici Eduard Toda, la guerra civil, en són alguns dels seus capítols) que han posat de manifest el propi autor o, més recentment, el doctor Gener Gonzalvo, entre d'altres; emperò, en aquest cas, no era l'objectiu de l'obra. La part central del volum —el diplomatarí (p. 21-437)— està format per la transcripció de 600 documents (p. 960-1177). El volum és completat per un útil índex de noms —antropònims i topònims—.

Aquesta obra inclou els documents del cartulari conservat a la Biblioteca Provincial de Tarragona (transcrit per J. Pons i Marquès i editat l'any 1938 per l'Institut d'Estudis Catalans), el cartulari conservat a l'Archivo Histórico Nacional de Madrid (Cod. 992, B) és uns anys posterior al de Tarragona, però molt més extens, i, finalment, s'hi han inclòs els documents solts.

La presentació dels documents és molt acurada en tots els seus aspectes. Considerem un encert la sumarietat de les regestes, que com en aquest cas, van seguides de la transcripció documental. Una gran part corresponen al segle XII, ben lògic atenent que el monestir fou fundat a mitjans d'aquest segle. Cal assenyalar que hi ha documents, certament destacables, com la butlla papal d'Adrià IV i els privilegis d'Alexandre III; o documents dels comtes de Barcelona i molts altres.

Cal destacar la participació de destacats historiadors, arxivers, paleògrafs en diferents moments de l'elaboració d'aquesta obra.

Tota edició de col·leccions o de fonts documentals té un valor per ella mateixa. L'obra aporta uns valors afegits: primer, la visió de conjunt en l'edició del Diplomatarium del Monestir de Poblet; segon, el fet que molts d'aquests documents fossin inèdits; tercer, el que significa de recopilació i «recuperació» del patrimoni documental català. És, per això, que cal remarcar i agrair l'edició del primer volum d'aquesta obra.

JORDI TORNER I PLANELL

M^a. JOSEPA ARNALL i JOSEP M. PONS, *L'escriptura a les terres gironines. Segles IX-XVIII*. —Presentació de Josep Arnau. Pròleg de Josep M. Nadal. —Diputació de Girona. —Girona, 1993. —2 vol. amb 823 pàgs., 12 il. color i 59 pàgs., 363 il. b/n. (30 x 23,5 cm.).

M^a. Josepa Arnall, paleògrafa i historiadora, i Josep M. Pons, arxiver, jurista i historiador, són els autors d'aquesta obra que tan encertadament va editar la Diputació de Girona, l'any 1993.